MACAR FİĞİ YETİŞTİRİCİLİĞİ

Prof. Dr. Mustafa TAN
Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü
ERZURUM

- **Macar Fiği Neden Önemlidir?**
- Macar fiği, son yıllarda ülkemizde ekimi yaygınlaşan beyazımsı-sarı çiçekli bir fiğ türüdür (Resim 1). Bitkinin önemli olmasını sağlayan özellikler; yerli fiğe nazaran soğuklara daha dayanıklı ve daha verimli olmasıdır. Bundan dolayı Doğu Anadolu şartlarında dahi kışlık olarak yetiştirilebilmektedir. Kurağa dayanıklı olduğu için kıraç şartlarda da yetiştirilebilir. Ayrıca ağır-killi topraklara uyum sağlayabilmesi diğer bir avantajıdır.

- Macar fiği ot verimi ve besleme değeri yüksek bir bitkidir. Sulanabilen alanlarda dekara 700-900 kg kuru ot üretmektedir. Çiftlik hayvanları ince gövdeli ve bol yapraklı olan macar fiği otunu severek yemektedirler. Tarlalarda ekim nöbeti sistemleri içerisinde kullanıldığı zaman; toprak verimliliğini artırır, suyu ekonomik kullanır ve tarlayı yormaz. Bu nedenle nadas alanlarında başarı ile kullanılabilir.

- **Hangi Topraklarda Yetişir?**
- Macar fiği, ağır-killi topraklar da dahil hemen hemen her çeşit toprakta yetişebilir. Ancak derin, kalkerli ve verimli topraklarda daha yüksek verim alınır. Kumlu topraklar iyice gübrelenmedikçe fiğ tarımına uygun değildir.

Resim 1

- **Tohum Yatağı Nasıl Hazırlanır?**
- Tohumları büyük olduğundan yonca kadar çok iyi hazırlanmış bir tohum yatağına ihtiyaç yoktur. Yazlık olarak ekim yapılacaksa sonbaharda derin bir sürüm yapılmalı ve ilkbaharda da toprak hafif bir şekilde kabartılmalıdır (Resim 2). Güzlük ekimlerde ise buğdaydan sonra fiğ ekilecekse bitki anız ve sapları diskaro ile parçalanıp toprağa gömülerek tohum yatağı hazırlanmalıdır (Resim 3).

- **Ekim**

- Macar fiği hem ilkbaharda hem de sonbaharda ekilebilir. Soğuğa dayanıklı olduğu ve daha fazla verim verdiği için sonbaharda güzlük ekilmesi tavsiye edilir. Doğu Anadolu'da ekim zamanı 15 Ağustos-15 Eylül tarihleri arasıdır. Macar fiği yalnız ekildiği zaman dekara 8-10 kg tohumluk kullanılmalıdır. Ekimler, mibzer ile yaklaşık 20 cm sıra aralığında yapılmalıdır (Resim 4). Ekim derinliği ağır topraklarda 2-4 cm, hafif topraklarda 4-6 cm derinlikte olmalıdır. Ekimden sonra tohum yatağının özellikle kabarık topraklarda merdane geçirilerek bastırılması faydalıdır (Resim 5). Macar fiğinin en büyük dezavantajı çok fazla dallanmasından dolayı ince saplarının yatmasıdır. Yatmayı önlemek için tahıllarla (arpa, buğday, yulaf veya çavdar) karıştırılarak ekilmesi faydalıdır (Resim 6 ve 7). Tahıllarla karışık yetiştirildiği zaman macar fiğine 5-6 kg tahıl tohumu karıştırılmalıdır. Eğer bu karışımı ekebilecek uygun mibzer yoksa tahıl, macar fiği ekiminden önce tarlaya serpilmelidir (Resim 8).

Resim 3

Resim 2

Resim 4

- **Gübreleme**
- Gübre olarak, macar fiğinde ot üretimi için 15-20 kg/da DAP gübresi uygulanmalıdır. Verimli topraklarda toprak analizlerine göre bu gübre miktarı azaltılabilir.
- **Sulama**
- Macar fiği kurağa dayanıklı olmasına rağmen sulanabilen arazilerde daha fazla üretim yapar. Sulama imkanı varsa sonbahar ekimlerinde yağmur yağmadığı taktirde çıkış sağlamak için sulama yapılmalıdır. Yaz aylarında yağışlar yetersiz ise, mümkünse yağmurlama sulama, değilse bitkileri yatırmayacak şekilde salma sulama yapılmalıdır. Yağışlar kesildikten sonra 15'er gün arayla en az iki defa sulanmalıdır.

- **Ot Hasadı**
- Macar fiği yalın ekilmişse, bitkilerin alt kısımlarındaki baklaların tam olarak dolduğu dönemde ot için hasat edilmelidir. Bu dönemde bitkinin üst kısımlarında çiçeklenme devam etmektedir (Resim 9 ve 10). Eğer tahıllarla karışık yetiştirilmişse tahılın (arpa/buğday/yulafın) süt olum çağında biçilmelidir (Resim 7).

Resim 5

- **Tohum Üretimi**
- Tohum üretimi için yetiştirilen macar fiği daha seyrek ekilmelidir. Genel olarak 7-8 kg tohumluk ve 25-30 cm sıra aralığı tavsiye edilir. Tohum üretim de macar fiğinin gövdesinin zayıf olmasından dolayı yatma olabilir. Yatan bitkilerde tohum hasadı zorlaşır. Bunun için 1.5-2.0 kg/da tahılla (arpa, buğday, yulaf veya çavdar) karışık ekmek en iyisidir. Tohumluk tarlaların ekim ve sulanması ot üretimlerindeki gibi yapılır. Ot üretiminden farklı olarak tohum üretimlerine daha az azotlu gübre verilmelidir. Ekim esnasında 10 kg/da DAP kullanılması hem azot ve hem de fosforlu gübre ihtiyacını karşılamaktadır.
- Macar fiğinde olgunlaşan baklalar kolayca açıldığı için tohum dökme oranı yüksektir (Resim 11). Bu nedenle tohum hasadında geç kalınmamalıdır. Bitkilerdeki alt baklaların kahverengi renk alıp açılmaya hazır olduğu devrede tohum için hasat yapılmalıdır (Resim 12 ve 13).
- **Ekim Sistemindeki Yeri**
- Macar fiği sulu şartlarda arpa ve buğday ile ekim sistemine girmelidir Macar fiği ekilen tarlalara gelecek yıl arpa veya buğday ekilmelidir. Kıraç şartlarda ise macar fiği ile buğday arasında mutlaka nadasa yer verilmelidir.

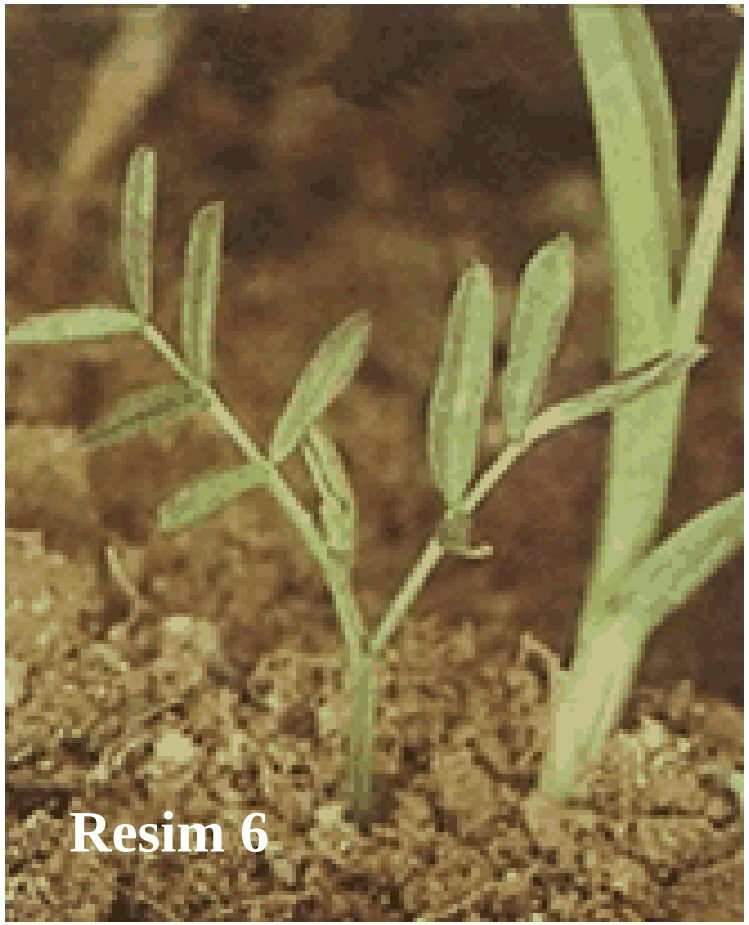
Resim 6

Resim 7

Resim 8

Resim 9

Resim 10

Resim 11

Resim 12

Resim 13